

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
Кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з наукової роботи

_____/Студеняк І.П./

«____» _____ 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК ОСВІТИ ЗАКАРПАТТЯ

Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	011 «Освітні, педагогічні науки»
Освітньо-наукова програма	Освітні, педагогічні науки
Статус дисципліни	вибіркова
Мова навчання	українська

Робоча програма навчальної дисципліни «Становлення і розвиток освіти Закарпаття» для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 011 «Освітні педагогічні науки» освітньо-наукової програми «Освітні, педагогічні науки».

Розробники: Маляр Любов Василівна, доцент, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

протокол № 1 від «31» серпня 2020 р.

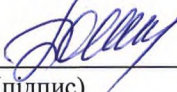
Завідувач кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

(підпис) /проф. Козубовська І.В./
(прізвище та ініціали)

Схвалено науково-методичною комісією факультету суспільних наук

протокол № 1 від «10» листопада 2020 р.

Голова науково-методичної комісії факультету суспільних наук

(підпис) / Попадич О.О./
(прізвище та ініціали)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3,5	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 105	1	1
Кількість модулів – 1	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи аспіранта – 4	2	2
	Лекції:	
	20	8
	Практичні (семінарські):	
	22	4
Вид підсумкового контролю: модульне контрольне оцінювання	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: іспит	Самостійна робота:	
	63	93

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Становлення і розвиток освіти Закарпаття» є засвоєння студентами закономірностей історичного розвитку освіти та шкільництва регіону.

Завдання курсу:

- вивчення основних закономірностей та етапів розвитку шкільництва і педагогічної думки Закарпаття;
- усвідомлення соціально-економічних, суспільно-політичних, освітньо-організаційних передумов розвитку шкільництва Закарпаття;
- розуміння особливостей організації та змісту діяльності шкільництва Закарпаття;
- ознайомлення із поглядами та спадщиною найвидатніших закарпатських педагогів минулого.
- розширення педагогічного кругозору;
- ознайомлення з передовим педагогічним досвідом минулого з метою творчого використання у майбутній практичній діяльності;
- сприяння формуванню загальнолюдських цінностей, національної свідомості, національної гідності.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти таких компетентностей:

ЗК-5. Саморозвиток і самовдосконалення. Набуття теоретичних та практичних способів діяльності, скеровуючи зусилля і об'єднуючи результати різних досліджень та аналізів, представляючи остаточний результат до визначеного кінцевого терміну.

ЗК-6. Автономність і відповідальність. Ініціювання, розробка та реалізація інноваційних комплексних проектів шляхом співпраці в регіональному та міжнародному середовищі; відповідальність під час наукової та/або професійної діяльності за результати прийняття рішень.

СК-1. Здатність оперувати науковою термінологією педагогічної науки та вибудовувати ієрархію наукових понять за рівнями їх узагальнення; розуміти системність, взаємозв'язок та цілісність різних педагогічних явищ і процесів, багатогранність практичної спрямованості педагогіки; орієнтуватися у сучасній нормативно-правовій базі розвитку освіти, тенденціях освітньої політики в Україні; мати стратегічне бачення розвитку науки; розглядати педагогічні явища, розвиток освіти та науки у їх історичній ретроспективі; застосовувати компаративний аналіз щодо вивчення педагогічних проблем у зарубіжному та вітчизняному контекстах; узагальнювати інноваційний педагогічний досвід у власному науковому дослідженні.

СК-4. Здатність до різних видів історико-педагогічного аналізу (історико-логічний, компаративний, ретроспективний); опрацьовувати джерельну базу дослідження; адаптовувати та застосовувати ідеї видатних педагогів у сучасну педагогічну практику; використовувати цивілізаційний підхід до осмислення історико-педагогічних явищ і процесів.

СК-6. Здатність до вивчення, використання та модернізації існуючих вихованих систем та технологій, розуміння механізмів становлення особистості у процесі виховання і самовиховання; до аналізу соціокультурного середовища, проблем виховання особистості на різних вікових етапах; здійснення ціннісно-смислового підходу до виховання молоді на засадах принципу полікультурності.

СК-9. Здатність використовувати інформаційно-комунікаційні технології, володіти методичними основами їх застосування в освітній діяльності; впроваджувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології для розв'язання освітньо-наукових завдань, моделювання, моніторингу та опрацювання результатів експерименту.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни **«Становлення і розвиток освіти Закарпаття»** є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

ОК.02 Теорія та методологія класичної та сучасної філософії

ОК. 06 Педагогіка та психологія вищої школи з методикою викладання;

ВК.01.01 Філософія освіти / Теоретико-методологічні основи сучасної професійної освіти;

ВК.02.01 Порівняльна педагогіка / Полікультурна освіта: зарубіжний і вітчизняний досвід.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньо-наукової програми **«Освітні, педагогічні науки»**, вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Здатність здійснювати аналіз наукових публікацій в межах дослідження та в інших галузях.	ПРН 1
Використовує облікову інформацію з архіву, бібліотечні каталоги та найновіші ІКТ-ресурси в освітньому процесі та наукових дослідженнях.	ПРН10.
Самостійно знаходить, систематизує та узагальнює матеріали з проблематики досліджень.	ПРН 11
Володіє технологіями змішаного навчання для ефективної реалізації його складових: очне навчання навчання (face-to-face) – традиційна форма аудиторних занять викладач-студент; самостійне навчання (self-study learning) – самостійна робота студентів, пошук інформації в мережі; онлайн навчання (online collaborative learning) – робота студентів і викладача в режимі онлайн.	ПРН 13
Має стратегічне бачення розвитку науки, самостійно окреслює шляхи індивідуальної траєкторії у науково-освітньому просторі, враховуючи регіональний контекст	ПРН-14

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни **«Становлення і розвиток освіти Закарпаття»**:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Знати специфіку предмета, завдання та методи історії педагогіки в системі гуманітарних наук.	ПРН 1
Знати основні закономірності та етапи розвитку шкільництва і педагогічної думки Закарпаття;	ПРН 2
Усвідомлювати соціально-економічні, суспільно-політичні, освітньо-організаційні передумови розвитку початкової школи Закарпаття;	ПРН 3
Знати особливості організації та змісту діяльності початкової школи Закарпаття;	ПРН 4
Знати погляди та спадщину найвидатніших закарпатських педагогів минулого.	ПРН 5
Знати витоки історії педагогіки й процес її розвитку, що впливають на формування світогляду майбутніх фахівців.	ПРН 6
Знати умови та шляхи розбудови національної системи освіти й виховання в незалежній Українській державі.	ПРН 7
Вміти критично сприймати та аналізувати різні педагогічні теорії, процеси та явища.	ПРН 8
Вміти аналізувати політику Української держави щодо розвитку освіти в історичній ретроспективі.	ПРН 9
Вміти робити історико-культурний порівняльний аналіз педагогічних	ПРН 10

поглядів та педагогічних ідей.	
Вміти працювати з першоджерелами, конспектувати педагогічні праці.	ПРН 11
Вміти застосовувати кращі здобутки педагогічної мудрості українського й інших народів світу у своїй майбутній професійній діяльності.	ПРН 12

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

Поточний контроль, який під час вивчення навчальної дисципліни проходить в індивідуальній, груповій та фронтальній формах.

Методи поточного контролю: усний, письмовий, практичний, самоконтроль.

Модульна контрольна робота з навчальної дисципліни «**Становлення і розвиток освіти Закарпаття**» передбачає 2 варіанти завдань з переліку теоретичних питань та 8 тестових завдань. Кожен варіант складається викладачем вибірково з нижченаведених переліків теоретичних та тестових завдань.

Підсумковий контроль – іспит, який проводиться в усній формі.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Протягом семестру аспіранти вивчають два змістових модулі. Після виконання обидвох змістових модулів здійснюється поточний контроль через виконання письмової роботи, що складається з комплексу закритих і відкритих тестових завдань, а також завдань творчого характеру. Аспіранти, які не відвідували лекції або в неповному обсязі виконали програму семінарських занять, до поточного модульного контролю не допускаються.

Оцінювання навчальних досягнень та практичних навичок аспірантів здійснюються за 100-бальною системою. Загальна кількість балів за семестр з навчальної дисципліни складається із середнього арифметичного балу за модуль та балів за поточний контроль.

Аспірант, який в результаті поточного оцінювання або підсумкового контролю за модулем отримав більше 60 балів, має право не складати іспит з дисципліни. У такому випадку в заліково-екзаменаційну відомість заноситься загальна підсумкова оцінка. Для покращення підсумкової оцінки з дисципліни складання іспиту є обов'язковим.

Аспірант, який в результаті підсумкового оцінювання отримав середнє арифметичне менше 60 балів зобов'язаний складати іспит з дисципліни. У разі, коли відповіді аспіранта під час іспиту оцінені менш ніж 60 балів, він (вона) отримує незадовільну підсумкову оцінку.

Поточне оцінювання здійснюється за трьома складовими:

- контроль за виконання модульних завдань;
- контроль систематичності та активності роботи аспіранта протягом семестру;
- контроль індивідуальної та самостійної роботи.

Якщо аспірант відвідав менше 50 відсотків занять, то систематичність та активність його роботи оцінюється в 0 балів.

Оцінювання модульних завдань. Після виконання програми змістового модуля у визначений деканатом термін здійснюється поточний модульний контроль у вигляді виконання письмових завдань репродуктивного й творчого характеру, який оцінюється від 1 до 50 балів. Якщо з об'єктивних причин аспірант не пройшов модульний контроль у визначений термін, то він має право з дозволу деканату пройти його протягом двох тижнів після виникнення заборгованості.

Оцінювання активності під час аудиторних занять, індивідуальної та самостійної роботи здійснюється у межах 50 балів:

- **має 20 балів** – опрацьовано увесь семінарський матеріал та отримано оцінки "добре", "відмінно";
- **має 5 балів** – конспектування лекцій, першоджерел, нормативних документів, монографій тощо;

- **max 25 балів** – виконання індивідуальних творчих завдань, практичних, самостійних робіт тощо.

Самостійна та індивідуальна робота виконуються аспірантами письмово.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль)

Поточне оцінювання та самостійна робота									Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	50	100
5	5	5	5	6	6	6	6	6		

T1, T2 ... – теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	10	30
Презентація	2	10
Реферат	2	10
Модульна контрольна робота	1	50
Разом	15	100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Після виконання програми змістового модуля у визначений деканатом термін здійснюється поточний модульний контроль у вигляді виконання письмових завдань репродуктивного й творчого характеру, який оцінюється від 1 до 50 балів. Якщо з об'єктивних причин аспірант не пройшов модульний контроль у визначений термін, то він має право з дозволу деканату пройти його протягом двох тижнів після виникнення заборгованості.

50 балів (оцінка «відмінно») – аспірант виконав завдання запропонованого йому варіанта в повному обсязі і виявив при цьому:

- глибокі та повні знання матеріалу дисципліни;
- вільне володіння науковою термінологією;
- творчу самостійність;
- високу культуру оформлення знань та відповідний рівень умінь і навичок.

40 балів (оцінка «добре») – аспірант виконав завдання запропонованого йому варіанта в повному обсязі, вичерпно реалізував усі питання, виявив творчу самостійність, добре орієнтується в сучасних проблемах основ педагогіки, продемонстрував високу культуру оформлення знань, належний рівень умінь та навичок, але в роботі наявні окремі несуттєві помилки. Ставиться за виконання 75 % усіх завдань.

30 балів (оцінка «задовільно») – аспірант виявив задовільні знання матеріалу, але допустив при цьому окремі грубі фактичні помилки та неточності, а культура оформлення знань та рівень його умінь і навичок ще недостатні. Правильно виконано більше 50% запропонованих завдань

20 балів (оцінка «незадовільно») – аспірант не виявив достатніх фахових знань з предмета, не досяг реалізації завдання через загальну слабку орієнтацію в програмовому матеріалі, а культура його мовлення й оформлення знань незадовільні. Завдань виконано менше від 50 %.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Підсумковим семестровим контролем з дисципліни «Становлення і розвиток освіти Закарпаття» є **іспит**, який проводиться в усній формі. Аспірант, який в результаті поточного оцінювання або підсумкового контролю за модулем отримав більше 60 балів, має право не складати іспит з дисципліни. У такому випадку в заліково-екзаменаційну відомість заноситься загальна підсумкова оцінка. Для покращення підсумкової оцінки з дисципліни складання іспиту є обов'язковим.

Аспірант, який в результаті підсумкового оцінювання отримав середнє арифметичне менше 60 балів зобов'язаний складати іспит з дисципліни. У разі, коли відповіді аспіранта під час іспиту оцінені менш ніж 60 балів, він (вона) отримує незадовільну підсумкову оцінку.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Становлення і розвиток освіти Закарпаття»

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Освіта краю доби феодалізму (X – кінець XVIII ст.)...

1. Історичні передумови становлення і розвитку шкільництва та педагогічної думки у краї.
2. Становлення і розвиток освіти в Закарпатті.

Тема 2. Розвиток шкільництва періоду перебування Закарпаття в складі Австро-Угорщини (1848 – 1919 рр.)

1. Передумови розвитку шкільництва у Закарпатті впродовж 1848 – 1919 рр.
2. Особливості змісту навчання у початковій школі Закарпаття в умовах заборони навчання рідною мовою в 1849 – 1919 рр.
3. Організація навчально-виховного процесу у різних типах шкіл краю

Тема 3. Педагогічні ідеї О.В. Духновича

1. Основні етапи життєвого і творчого шляху та напрями просвітницької діяльності О. Духновича
2. Концептуальні положення О.В. Духновича про вчителя, освіту, навчання та виховання.
3. Творча спадщина О. Духновича у контексті сучасної педагогіки

**Тема 4. Освітні здобутки і проекти перебудови шкільництва Закарпаття
Чехословацького періоду (1919 – 1939 рр.)**

1. Політичні та соціально-економічні фактори реформування освіти та шкільництва Закарпаття у 1919 – 1939 рр.
2. Специфіка навчання дітей у школі в умовах полікультурного регіону
3. Удосконалення педагогічної діяльності вчителів на тлі освітніх реформ (1919 – 1939 рр.)

Тема 5. Августин Волошин та Олександр Маркуш як автори підручників з літератури та редактори педагогічних часописів

1. Українська література на сторінках шкільних підручників А.Волошина та О.Маркуша.
2. Зарубіжна література на сторінках шкільних підручників А.Волошина та О.Маркуша.
3. Художня література на сторінках педагогічних часописів «Пчілка» і «Наш рідний край»

Тема 6. Діяльність шкіл часів угорського підпорядкування Закарпаття (1939 – 1944 рр.)

1. Тенденції розвитку шкільництва на закарпатоукраїнських землях у 1939 – 1944 рр .
2. Особливості діяльності шкіл Закарпаття в умовах відновлення угорської освітньої політики

Тема 7. Освіта Закарпаття в Радянський період (1944–1991 рр.) ...

1. Інтеграція Закарпаття в освітній простір СРСР
2. Організаційно-педагогічне реформування школи в процесі приєднання закарпатоукраїнських земель до Радянської України
3. Теоретичні й методичні засади визначення змісту діяльності шкіл радянського періоду

Тема 8. Особливості розвитку початкової освіти Закарпаття у контексті сучасної освітньої реформи в Україні (1991 – 2011 рр.)

1. Шляхи модернізації змісту сучасної початкової освіти
2. Основні тенденції розвитку освіти Закарпаття у 1991 – 2011 рр.
3. Перспективи використання історичного досвіду початкової школи Закарпаття в умовах інтеграції України в світовий освітній простір

Тема 9. Педагогічна освіта на Закарпатті.

1. Становлення педагогічної освіти на Закарпатті.
2. Концептуальні положення О.В. Духновича про вчителя, освіту, навчання та виховання.
3. А.Волошин – директор Ужгородської учительської семінарії.
4. Зростання ролі семінарії в підготовці педагогічних кадрів.
5. Формування професії вчителя в Мукачівському педагогічному училищі.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин: 105					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
1-й семестр						
Модуль 1.						
Тема 1. Освіта краю доби феодалізму (X – кінець XVIII ст.)	15	4	4			7
Тема 2. Розвиток шкільництва періоду перебування Закарпаття в складі Австро-Угорщини (1848 – 1919 рр.)	11	2	2			7
Тема 3. Педагогічні ідеї О.В. Духновича	11	2	2			7
Тема 4. Освітні здобутки і проекти перебудови школи Закарпаття Чехословацького періоду (1919 – 1939 рр.)	11	2	2			7
Тема 5. Августин Волошин та Олександр Маркуш як автори підручників з літератури та редактори педагогічних часописів	11	2	2			7
Тема 6. Діяльність шкіл часів угорського підпорядкування Закарпаття (1939 – 1944 рр.)	11	2	2			7
Тема 7. Освіта Закарпаття в Радянський період (1944–1991 рр.)	11	2	2			7
Тема 8. Особливості розвитку освіти Закарпаття у контексті сучасної освітньої реформи в Україні (1991 – 2011 рр.)	11	2	2			7
Тема 9. Педагогічна освіта на Закарпатті.	11	2	2			7
Модульна контрольна робота	2		2			
Разом за модуль	105	20	22			63
Разом за семестр	105	20	22			63

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин 105					
	Форма навчання: заочна					
	Усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
1-й семестр						
Модуль 1.						
Тема 1. Освіта краю доби феодалізму (X – кінець	12	2				10

XVIII ст.)						
Тема 2. Розвиток шкільництва періоду перебування Закарпаття в складі Австро-Угорщини (1848 – 1919 рр.)	12	2				10
Тема 3. Педагогічні ідеї О.В. Духновича	12		2			10
Тема 4. Освітні здобутки і проекти перебудови школи Закарпаття Чехословацького періоду (1919 – 1939 рр.)	12	2				10
Тема 5. Августин Волошин та Олександр Маркуш як автори підручників з літератури та редактори педагогічних часописів	12	2				10
Тема 6. Діяльність шкіл часів угорського підпорядкування Закарпаття (1939 – 1944 рр.)	10					10
Тема 7. Освіта Закарпаття в Радянський період (1944–1991 рр.)	11					11
Тема 8. Особливості розвитку освіти Закарпаття у контексті сучасної освітньої реформи в Україні (1991 – 2011 рр.)	11					11
Тема 9. Педагогічна освіта на Закарпатті.	11					11
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	105	8	4			93
Разом за семестр	105	8	4			93

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Шкільництво Закарпаття доби феодалізму (X – кінець XVIII ст.)	4	
2	Особливості розвитку шкільництва періоду перебування Закарпаття в складі Австро-Угорщини (1848 – 1919 рр.)	2	1
3	Педагогічна концепція О. Духновича, її актуальність у контексті сучасної педагогіки	2	1
4	Розвиток шкільництва та педагогічної думки на Закарпатті у 1919 – 1939 рр.	2	
5	Педагогічна діяльність Августина Волошина та Олександра Маркуша.	2	
6	Шкільництво на Закарпатті у роки окупації 1939 – 1944 рр.	2	
7	Розвиток освіти, шкільництва та педагогічної думки в регіоні у XX ст. (радянський період).	2	1
8	Національна школа, система виховання та педагогіка в період становлення незалежної України у 90-х роках XX ст. – початку XXI ст.	4	1
9	Становлення та розвиток педагогічної освіти на Закарпатті.	2	
Разом:		22	4

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Обґрунтуйте, які дані свідчать про зниження рівня освіченості й письменності на Закарпатті доби феодалізму (X – кінець XVIII ст.)	7	10
2	Обґрунтуйте, які дані свідчать про зниження рівня освіченості й письменності на Закарпатті на початку XIX ст.	7	10
3	Порівняйте стан шкільництва XIX ст. на Правобережжі, Лівобережжі та Західній Україні. Розкрийте основні особливості розвитку освіти та шкільництва на Закарпатті.	7	10
4	Ознайомтеся із основними положеннями педагогічної концепції О.Духновича. Яке значення мав перший підручник з педагогіки «Народна педагогія» О.В. Духновича в становленні педагогічної науки і підготовки вчителів для народних шкіл?	7	10
5	Творча спадщина О. Духновича у контексті сучасної педагогіки Доведіть, що О.В. Духнович був засновником української педагогічної думки на засадах народності.	7	10
6	Ознайомтеся із основними положеннями педагогічної концепції А.Волошина, розкрийте його погляди про роль шкільництва у формуванні національної свідомості учнів (20-30-і рр. XX ст.)	7	10
7	Творча спадщина А. Волошина у контексті сучасної педагогіки	7	11
8	Ознайомтеся із основними положеннями педагогічної концепції О.Маркуша, розкрийте його погляди про роль шкільництва у формуванні національної свідомості учнів (20-30-і рр. XX ст.)	7	11
9	Творча спадщина О. Маркуша у контексті сучасної педагогіки	7	11
Разом:		63	93

6.5. Індивідуальні завдання

Виконання завдань самостійної та індивідуальної роботи передбачає дослідження питань розвитку шкільництва та педагогічної думки Закарпаття на основі вивчення архівних документів, педагогічної періодики, мемуаристики, навчально-методичних матеріалів та оригінальних праць педагогів минулого.

- Проведіть дослідження історії освіти та шкільництва рідного села чи міста.
- Проаналізуйте працю О.В.Духновича «Народна педагогія», дайте відповідь на запитання.
 - Загальна характеристика й структура підручника.
 - Яке значення підручника в систематизації питань теорії навчання й виховання?
 - Які вимоги ставить педагог до особистості вчителя?
 - Якими знаннями повинен володіти вчитель?
 - Яким повинно бути викладання вчителем нового матеріалу?
 - Які якості потрібно виховувати в учнів, привчаючи їх до шкільного порядку?
- На основі вивчення архівних документів, педагогічної періодики, мемуаристики, аналізу художніх творів, навчально-методичних матеріалів та оригінальних праць педагогів минулого проведіть дослідження:
 - «Роль і місце українських письменників-емігрантів у педагогічному процесі на Закарпатті».

- 3.2. «Іван Панькевич і процес утвердження української мови в освіті Закарпаття міжвоєнного періоду».
- 3.3. «Педагогічні погляди Володимира Бірчака на роль і місце української літератури в системі навчально-виховного процесу в середній школі краю».
- 3.4. «Педагогічні погляди Марійки Підгірянки на розвиток і становлення початкової освіти краю».
- 3.5. «Україномовна педагогічна преса Закарпаття як засіб національного освідомлення та виховання (20-30-і роки XX ст.)».
- 3.6. «Просвітницька діяльність крайових педагогічних товариств Закарпаття в другій половині XIX ст. до 1919 року».
- 3.7. «Просвітницька діяльність крайових педагогічних товариств Закарпаття у 20-30-х рр. XX ст.»
- 3.8. «Вивчення літературного краєзнавства у школах Закарпаття».
- 3.9. «Європейські освітні цінності в спадщині закарпатських педагогів XIX – поч. XX ст.»
- 3.10. «Просвітницька діяльність А.Бачинського».
- 3.11. «Просвітницька діяльність І.Орлая, Ю.Гуци-Венеліна, М.Балудянського, П.Лодія».
- 3.12. «Просвітницька діяльність І.Раковського, о.Павловича, А.Кралицького, А.Митрака, І.Сільвая, Є.Фенцика, А.Репая».
- 3.13. «Просвітницька діяльність М.Лучкая».
- 3.14. «Педагогічна діяльність Ф.Потушняка».
- 3.15. «Педагогічна діяльність П.Лінтура».
- 3.16. «Педагогічна діяльність Ю. Боршоша-Кум'ятського».
- 3.17. «Педагогічна діяльність Й. Жупана».
- 3.18. «Педагогічна діяльність І. Рознійчука (Марка Бараболі)».
- 3.19. «Педагогічна діяльність Ю.Мейгеша».
- 3.20. «Педагогічна діяльність Ю.Керекеша».
- 3.21. «Педагогічна діяльність С.Жупанина».
- 3.22. «Педагогічна діяльність Марії Кабальок (Марусі Тилянської)».

7. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Волошин Августин. Педагогічні твори Ужгород: Закарпаття, 2007. 574с.
2. Гомоннай В.В. Антологія педагогічної думки Закарпаття (XIX – XX ст.). – Ужгород, 1992. – 290 с.
3. Гомоннай В.В. Народна освіта Радянського Закарпаття. – Київ-Ужгород: Радянська школа, 1988. - 168 с.
4. Гомоннай В.В., Росул В.В., Талапканич М.І. Школа та освіта Закарпаття. – Ужгород, 1997. – 248 с.
5. Гомоннай В.В., Росул В.В., Ходанич П. Педагогічна освіта на Закарпатті. – Ужгород, 2003., 112 с.
6. Духнович О. Твори: У 4 т. – Т.1. – Братіслава. – Пряшев, 1968. – 537 с. Духнович О. Твори: У 4 т. – Т.2. – Братіслава-Пряшев, 1967. –С. 95-273.
7. Духнович О. Твори: У 4 т. – Т.3. – Братіслава-Пряшев, 1989. – 599 с.
8. Ігнат А.М. Загальноосвітня школа на Закарпатті в XIX – початку XX ст. – Ужгород, 1971. – 69 с.

9. Ігнат А.М. Стан освіти на Закарпатті в 20-30-х рр.. XX ст. // Великий жовтень і розквіт возз'єднаного Закарпаття. Матеріали наукової сесії, присвяченої 50-річчю Великої Жовтневої соціалістичної революції. – Ужгород: Карпати, 1970. – С. 212-221.
10. Маляр Л.В. Августин Волошин та Олександр Маркуш як автори підручників з літератури, редактори педагогічних часописів: матеріали для студентів гуманітарного напрямку підготовки з курсу «Історія педагогіки» – Ужгород, 2008. – 40с.
11. Нариси історії Закарпаття: У 2 т. – Т.1. (з найдавніших часів до 1918 року). – Ужгород, 1993. – 432 с.
12. Нариси історії Закарпаття: У 2 т. – Т.2. (1918-1945) – Ужгород: Закарпаття, 1995 – 663 с.
13. Освіта Закарпаття в загальноєвропейському контексті / За ред. І.В.Козубовської, М.І.Кухти. Ужгород, 2017.218с.
14. Розлуцька Г.М. Зміст шкільних підручників як фактор полікультурного виховання молодших школярів у Закарпатті (1919 – 1939 рр.): Монографія / Галина Миколаївна Розлуцька. – Дрогобич: Коло, 2005. – 282 с.
15. Сенько І.М. Келечин – рідне село Августина Волошина: історико-етнографічний нарис. Ужгород: Закарпаття, 2007, 370с.
16. Турянця В.В. Духнович духу додає: навчальний посібник. Ужгород, 2006. 100с.
17. Фізеші О. Й. Початкові школи Закарпаття в системних освітніх трансформаціях другої половини ХІХ – початку ХХІ століття Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук.
18. Фізеші О.Й. Виховна спрямованість змісту букварів в українських школах Закарпаття (друга половина ХІХ – кінець ХХ століття): монографія / О. Й. Фізеші. – Херсон: Айлант, 2008. – 208 с.

Допоміжна література

1. Кухта М.І., Маляр Л.В. Публіцистика Августина Волошина (20 – 30-і рр. XX ст.) Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи» (26 квітня 2019 р., м.Ужгород) . С.122 – 124.
2. Маляр Л.В., Староста В.І Гуманістичні засади педагогічної концепції Августина Волошина / Л. В. Маляр, В. І. Староста // Вісник Черкаського університету. Серія «Педагогічні науки». Науковий журнал : (голов. ред. – д. пед. н., проф. А. І. Кузьмінський).– Черкаси: Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького. – 2014. – Випуск 8 (301). – С. 30-36. ISSN 2076-586X.
3. Маляр Л.В. Розвиток шкільництва та мовно-літературної освіти на Закарпатті у другій половині ХІХ – на початку ХХ ст. / Любов Маляр // Науковий вісник Ужгородського національного університету: Серія Педагогіка. Соціальна робота - 2016. – Випуск 2 (39). – С.129 - 132.
4. Маляр Л.В. Виховний потенціал підручників для народної школи Августина Волошина / Любов Маляр // Науковий вісник Ужгородського національного університету: Серія Педагогіка. Соціальна робота - 2017. – Випуск 1 (41). – С. 157-161.
5. Маляр Л.В. Августин Волошин та Олександр Маркуш як автори підручників з літератури, редактори педагогічних часописів: Навчально-методичні матеріали для студентів гуманітарного напрямку підготовки з курсу «Історія педагогіки» – Ужгород, 2008. – 40с.
6. Маляр Л.В., Кухта М.І. А.Волошин і О.Маркуш про роль шкільництва у формуванні національної свідомості учнів (20-30-і рр. XX ст.) / Л.В. Маляр, М.І.Кухта // Соціально-гуманітарні науки та сучасні виклики: Матеріали II Всеукраїнської наукової конференції - Дніпро, 2017. С.100-102.

7. Маляр Л.В. Формування національної свідомості гімназійної молоді Закарпаття в 20-30-х рр. ХХ ст. засобами української літератури / Любов Маляр // Науковий вісник Ужгородського національного університету: Серія Педагогіка. Соціальна робота - 2017. – Випуск 1 (40). – С. 153-156.
8. Маляр Л.В. Морально-етичні критерії добору творів художньої літератури у підручниках для народної школи Олександра Маркуша / Л.Маляр // Науковий вісник Ужгородського національного університету: Серія Педагогіка. Соціальна робота. 2018. Випуск 2 (43). – С.163-167.
9. Маляр Л.В. Українська література як важливий освітній компонент у гімназіях Закарпаття в 20-30-х рр. ХХ ст. Українська література в загальноєвропейському контексті: міжнародна наукова конференція // Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства: збірник наукових праць. Випуск 23. Ужгород, 2018. С.198-202.
10. Маляр Л.В. Вивчення української літератури в учительських семінаріях Закарпаття у 20-30-х рр. ХХ ст. як засіб формування національної свідомості молоді. Освіта і наука у мінливому світі: проблеми та перспективи розвитку: Матеріали Міжнародної наукової конференції. Дніпро, 2019. С.247-249.
11. Маляр Л.В. Українська література як освітній компонент навчально-виховного процесу Берегівської гімназії та засіб формування національної свідомості закарпатської молоді у 20-30 роки ХХ ст. // Освіта та наука у мінливому світі: проблеми та перспективи розвитку Матеріали II Міжнародної наукової конференції 27-28 березня 2020р., м. Дніпро. Частина I. Наук.ред. О.Ю.Висоцький. – Дніпро: СПД: «Охотнік», 2020. – 354 с. – С. 251 -253.
12. Маляр Л.В., Кухта М.І. Формування педагогічної компетентності студентів – майбутніх учителів початкової школи у процесі фахової підготовки // The scientific heritage No 45 (2020) – С.30-34.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. www.mon.gov.ua МОН України.
2. www.library.edu-ua.net/ Державна наук.-пед. бібліотека ім. В.О. Сухомлинського.
3. www.nbuv.gov.ua Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського.
4. www.ukped.com педагогічна література.
5. <http://enc-dic.com/pedagogics> педагогічна енциклопедія.
6. <http://pedagogika.at.ua/>
7. <http://www.portal-slovo.ru/pedagogy/>
8. http://www.foxdesign.ru/aphorism/author/author_m.html (www.aforism.su) афоризми, народна педагогіка.
9. www.uapravo.net правова бібліотека України.
10. "www.rada.gov.ua нормативно-правові документи.
11. <http://konserg.ucoz.ua/index/0-54> цитати, висловлювання про вчителів, роль освіти тощо.
12. Про вищу освіту Закон України 1556-VII від 01.07.2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
13. Про освіту : Закон України 2145-VIII від 25.09.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
14. Про повну загальну середню освіту : Закон України 463-IX від 16.01.2020 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
15. Україна. Президент. Національна доктрина розвитку освіти: указ президента України від 17.04.2002 р. № 347/2002. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/347/2002>.
16. Україна. Президент. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року: указ президента України від 25.06.2013 р. № 344/2013. URL: <http://www.president.gov.ua/ru/documents/15828.html>

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20 20 / 20 21 н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
(потрібне підкреслити)

протокол № 9 від « 20 » травня 20 21 р. Завідувач кафедри Ч.В. Козубовська
(підпис) (Прізвище
ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20 ____ / 20 ____ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
(потрібне підкреслити)

протокол № ____ від « ____ » ____ 20 ____ р. Завідувач кафедри ____
(підпис) (Прізвище
ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20 ____ / 20 ____ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
(потрібне підкреслити)

протокол № ____ від « ____ » ____ 20 ____ р. Завідувач кафедри ____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20 ____ / 20 ____ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
(потрібне підкреслити)

протокол № ____ від « ____ » ____ 20 ____ р. Завідувач кафедри ____
(підпис) (Прізвище ініціали)